

SZÉKELY-UDVARHELY

1848-AS FÜGGETLENSÉGI POLITIKAI SZÉKELY UJSÁG

Megjelen hetenként kétszer: csütörtökön és vasárnap.

Előfizetési ára helyben házhoz hordva, vagy vidékre postán küldve: egész évre 10 K, fél évre 5 K, negyed évre 2 K 50 fillér. Külföldre egész évre 12 K. — M. kir. postatakarékpénztári csekk-
és kliring 10,489. sz. — — — Helyközi telefon 15. sz.
Mindenféle díjak Székelyudvarhelyt előre fizetendőek.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

BETEGH PÁL

LAPTULAJDONOS.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Székelyudvarhely, Kossuth-utca 31. szám, hova az előfizetések, kéziratok és hirdetések küldendőek. Kéziratokat vissza nem adunk. — Hivatalos hirdetések 100 szóig szavankint 6, azon felül 4 fillér, magán hirdetések négyzet cm 8 fillér, többszöri közlésnél 6 fillér. — Nyílt-tér sora 1 korona

A két szélsőség veszedelmes volta.

Írta: **Kossuth Ferenc.**

A politikában, mint egyáltalán a köz- és magánélet minden terén, meg kell tudni választani a cselekvések időszerezését, aminek hiánya nagy károkat okozhat. Nálunk nagy hajlandóság van a szélsőségek közt való mozgásra: vagy elaludni és semmit sem tenni, lomhán belenyugodva abba, hogy jöjjön, aminek jönni kell, vagy pedig neki állani hevesen és az idő és a mérték válogatása nélkül cselekedni.

Mind a két szélsőség veszedelmes lehet az országra.

A közérzület elzsibbadása minden országban káros, de kétszeresen az nálunk, ahol a nemzet ellenségei folyton ébren vannak és folyton készen állnak, hogy megtámadják nemzeti életfeltételeinket. E helyzetünk annál súlyosabb, mennél teljesebben kiadtuk kezünkől a védekezés anyagi eszközeit, úgy hogy csakis az erkölcsi erő, mely a nemzeti akaratban rejlik, maradt fenn arra, hogy hazánkat megvédje. De fájdalom, ennek az erkölcsi erőnek kincseit sok téren elpazaroltuk, úgy hogy már nem félnek tőle azok, akiket ez az erő korlátozott az ő elhatározásaikban az országgal szemben.

Nagy károkat okozhat a zsidbadtság ellenkezője: a túltengő cselekvés is, ha nem alkalmas időben erőszakolják.

A közelmúltban szomorú példa igazolta ezt a nagy igazságot. Már 1908. őszén erősen feltámadt a függetlenségi párt egy részében a cselekvési vágy a párt egyik sarkalatos programpontja, az önálló nemzeti bank érdekében. A bank szabadalma csak 1910. végén volt lejáró, tehát több, mint két évvel a mozgalom megindítása után. A helyzet olyan volt, hogy a bank-kérdésnek okvetlenül fel kellett boritania a helyzetet, ha nem járhat sikerrel az a törekvésem, hogy megnyerjem a kormány 67-es tagjait az önálló bank eszméjének. Igen nagy érdeke volt a nemzetnek és a nemzeti jogok védelmében összehozott pártoknak, hogy a választójogi reform megvalósíttassék, mielőtt egy bekövetkező válság felfordítaná az óriási nehézségek közt megteremtett helyzetet. Nem volt tanácsos tehát kényszerítő ok nélkül nekimenni a válság előidézésének. Andrassy pluralitások választójogi tervezete nem lehetett ilyen ok, bár nem tetszett iger sok embernek és magam is csak a koalíció együttartásáért fogadtam el, de megvallom, hogy nagyon óhajtottam volna a pluralitás lehető kiküszöbölését. A többségnek módjában lett volna a benyújtott javaslaton bármit módosítani. Nem volt tehát különös ok arra, hogy a benyújtott javaslat letárgyalását egy más kérdéssel helyéből kitolják. És ha ez

már mégis megtörtént, nem volt semmi ok arra, hogy meggyúsíttassék az a javaslat, amelyet az uralkodónak tettem, midőn az ő vétője a bankügyben már véglegessé lett: hogy adassék két éves provizórium a banknak, tolassék ki a véderő reform az új parlamentre, de alkottassék meg azonnal a választójogi törvény.

Sokszor, nagyon sokszor figyelmeztettem az én akkor tulbuzgó párt-hiveimet, hogy a bankkérdést oly korán és oly élesen előtérbe tolni nem tanácsos. De a kipróbált öreg vezér tanácsát nem fogadták, pedig valóban mindenki tudta és tudta, hogy e tanács nem volt gyanus, mertálszerénységet félretéve állíthatom, hogy az önálló bankért senki sem dolgozott annyit a hazában, mint én.

A bankkérdésnek egyrészt az én figyelmeztetésem dacára korai előtérbe tolása s e kérdésnek másrészt az én tanácsaimat és irányításaimat később semmibe sem vevő, sőt ledorongoló kezelése odavitték az önálló bank ügyét, ahová az most már jutott, oda, hogy az önálló banknak beláthatlan időre vége van, oda, hogy a függetlenségi többség léte és tulsulya elveszett!

Most ismét ilyen hibába rohannak bele azok, akik az általános, egyenlő, titkos szavazati jog rajongó hivi. És itt nem a szociálistákra és nem is azokra az idegenajku és magyarellenés nemzetségekre gondolok, akik védelmet, megélhetést, a magyarral egyenlő jogokat élveztek e hazában egy ezredéven át és mégis a haza életére törnek. Amazok és ezek nagyon is kézzelfogható okokért akarják a három jelszavas választói jogot. Az ő okaikat merész kihívással a magyar nemzet füleibe kürtölték Luegerék, a Reichsposték és más efélék Ausztriában! De (mint említém) én nem ezekre gondolok, hanem arra a másik függetlenségi pártra, amelynek szinte hazafiassan érző tagjai igaz meggyőződésből hivi a három jelszavas jognak, már csak azért is, mert ezek egykor függetlenségi jelszavak voltak, még pedig régóta és sokáig, de milyen más, milyen végtelemül más értelemmel bírtak e jelszavak akkor, mint amilyen értelmük van most!

E függetlenségi meg akarják valósítani az ő eszményi vágyódásukat, de az időt erre úgy választják, hogy mikor a nemzet összes figyelmét és erkölcsi erejét a tulzott katonai követelések visszaverésére kellene összpontosítani, éppen akkor terelik el a nemzet figyelmét e nagy kérdései egy másik nagy kérdéssel s ez utóbbival megosztják magát a nemzetet is, úgy hogy e meghasonlás annak a másik nagy nemzeti érdeknek a védelmét is meg fogja gyengíteni.

Ismétlése lesz ez más célért és más formában a bankügyben lezajlott eseményeknek és — félek — ugyan-

azzal az eredménnyel a választójogi reformra nézve, mint amilyen volt az akkori inopportunos eljárás az önálló bank megvalósítására.

A hitelszövetkezetek országos gyűlései.

Nagy csöndben, a közvélemény által alig észrevéve gyűlésezett a napokban Budapesten az ország legnagyobb szervezete: az Országos Központi Hitelszövetkezet a kötelékébe tartozó szövetkezetekkel. Pedig úgy illenék, hogy a hitelszövetkezetek gyűléseiről az egész ország tudomást vegyen s azok napját nemzeti ünnepnek tekintse mert az a munka, amelyről e gyűlésen beszámolnak, a legideálisabb nemzeti munka. Kiváló jelentősége nemcsak azokon a milliókon alapul, amelyeket e szövetkezetek a kisemberek anyagi helyzetének a javítására az ország gazdasági vérkeringésébe bevezetnek, hanem inkább azon az erkölcsi nevelő hatáson, amelynek nyomai az ország községeknek majdnem fele részében a szövetkezeti tagokon észlelhetők. E gyűlések alkalmát föl kell használni arra, hogy rámutassunk: ime, van egy tér ebben az országban is, ahova nem tud beférkőzni az ősi visszavonás, sem a féltékenységek, sem az önzés, sem az osztályelfogultság; — erre a térre kell sereglenie minden jó hazafinak, aki szíven viseli a társadalmi béke és a gazdasági általános jólét nagy érdekeit.

A hitelszövetkezetek országos gyűlésein a kölcsönös megértés és nagy közös cél tudata ül ünnepet. Ott látjuk az ország első nagy birtokosait, mellettük a darócruhás zselélt; az iparosok mellett a falusi intelligencia vezető elemeit: a papot, tanítót, jegyzőt orvosokat, ügyvédeket, hivatalnokokat, kik mindannyian át vannak hatva annak a tudattól, hogy olyan nemzeti munkában vesznek részt, amelyért a jövő korszakok elismerése és a benső megnyugvás érzete a jutalom.

E szent egyetértés nagy eredményeit megérkezve látjuk a gyűléseken elhangzott beszámolókból. Az Országos Központi Hitelszövetkezet kötelékébe immár 2270 szövetkezet tartozik, amelyeknek munkaköre kiterjed az ország 61 vármegyéjében majdnem hétézer községre. E szövetkezetekben több mint hatszázezer tag keresi és találja meg anyagi boldogulásának eszközeit, akiknek tulnyomó nagy része kisember, kisgazda, munkás és kisiparos. És ezek a kisemberek, akik néhány évvel ezelőtt még szabad és senki által sem védett prédái voltak az uzsorának és minden élelmes ember praktikáinak, s akik a kiemelkedés reménye nélkül nemzedékről-nemzedékre mélyebben sülyedtek az eladósodás tengerébe: belejutván az új irányzat áradatába, aránylag rövid idő alatt szolid és biztos alapot tudtak teremteni, amelyen tovább gyarapodhatnak. Abban a 2270 szövetkezetben a tagok befizetett üzletrészekben 36 és fél millió koronát, takarékbetétekben majdnem 90 millió koronát gyűjtöttek össze. Olyan anyagi erő ez és a kisemberek haladásának képességének olyan bizonyítéka, amely biztos alapja a boldogulásnak.

És valóban, annak a munkának az első része, amelyet a hitelszövetkezetek maguk elé tűztek, ma holnap teljes befejezést nyer. Az uzsora az ország nagy részében meghalt, masutt haldoklik; a gazdasági haladásnak egyik főfeltétele: a hitel ma már az ország népének nagy tömegei előtt nyitva áll. A kisgazda nyereszkeskedő közvetítő nélkül részt vehet a földfeldarabolásokon, birtokot szerezhet magának olcsó és kényelmes segítségével; a nagyobb birtokok bérbeadása terén is hódít a szövetkezeti szellem: a kisemberek szövetkezetbe tömörülve közvetítő nélkül bérbevehetik a nagybirtokokat s emellett a nagybirtokos is jobban megtalálja a számitását, mintha idegen bérlőnek adná bérbe földjeit. A közös árubeszerzés védelmet nyújt a közvetítők visszaélései ellen. A gabonarakarátok a termés árának a föntartását teszik lehetővé. Az ipari szövetkezetek a kisiparosok függetlenségét és modern termelését segítik elő.

A gazdasági haladás mellett a szövetkezetek ép oly hatásosan siettetik a kisembereket s általában a társadalom erkölcsi fölfogásának az újjászületését. A szövetkezetek az önzetlenség, a kölcsönösség, az önbizalom és önségély iskolái, ahol a folyton szaporodó tapasztalatok gyorsan nevelik az új, szövetkezeti embereket, akik takarékoskodnak, egymás érdekei iránt fogékonyak, az erkölcsi hibák iránt érzékenyek, tudnak önfeláldozók és fegyelmezettek lenni. Nem épen népünk legsúlyosabb hibáinak az orvosa a szövetkezet? Aki közvetlenül látja a dolgokat, az erre a kérdésre csak igennel felelhet. És elmondhatja velünk együtt, hogy egy új, az eddiginél szebb, elégedettebb és békésebb körvonalai bontakoznak ki a szövetkezetekben!

A csiki székely krónikáról.

(Válasz Dési Imrének A fenti cím alatt megírt és Köllönte Bélának.) jelent munkámat támadó cikkekre, eme cikkeknél amugyis kiváló fordításai, csűrös-csavarásai, s főleg a visszataszító módor és hang miatt, nem reflektáltam. Legujabban a „Századok”-ban Dési Imre, aki, — mint mondják — szintén Szádeczky L. tanítványa volt, ismertette munkámat. Természetesen ő is a krónika-ellenes íróknak ad igazat; de legalább a hangja tisztességes. Dési Imre ismertetésére válaszként beküldöttem a Századoknak. Ez a válasz teljesen ráillik a Köllönte Béla krónika-ellenes cikkeire is, azért Köllöntére is alkalmazva, közzé teszem azt.

Azonban annak kimutatására, hogy minő értéke van egy Dési Imre ismertetésének, mint a Köllönte Béla krónika-ellenes cikkének, elegendőnek tartom a fenforgó kérdések közül csak egyetlennegynek: a fiuleányságnak megvilágosítását.

Dési Imre a Századok 1911. 3. füzetében szóról-szóra azt írja, hogy Jósának „Ugyanilyen meddő azon törekvése is, melylyel Karácsonyi Jánosnak a székely fiuleányságról kifejtett véleményét cáfolni megkísérli.”

Köllönte Béla a „Csikvármegye” 1910-iki 131. számában szóról-szóra ezeket mondja: „Karácsonyi János azt találta bebizonyítani, hogy a szék. fiuleányság nem pusztán privilegium. E miatt kapott ki.” Ugyancsak K. B. a „Csikvm.” 1911-iki 43. számában „képtelen valótlanság”-nak mondja, hogy a fiuleányság kérdésében nekem, Karácsonyival szemben, igazam volna.

Most állítsuk szembe a két tanítványt, Dési Imre és Köllönte Bélának emez állításait Karácsonyi János állításával.

Karácsonyi János „A székelyek eredete” stb. című munkája 23. lapján szóról-szóra

ezeket írja: „Mily réginek, az általános magyar jogtól mennyire elütőnek tartják pl a fiuleányságot! Pedig a jogi intézményre az első adat csak 1555-ből ismeretes, s ha egy kissé feljebb haladunk, 1451-ben oly törvényre bukkanunk, amely a fiuleányságról semmit sem akar tudni, hanem egész ellenkezőleg rendelkezik.” És ez állítása bizonyítására idézi a Székely Oklevéltárból az 1451. évi törvényt alább közltem I. alatti részét, de a II. alatti részt egyszerűen mellőzi. Az után így folytatja: „Kétségtelen ebből, hogy a székely fiuleányság éppen nem régi, hanem előbb a székelyek is úgy örökölték, mint az összes magyar nemes nemzetségek.”

Ezzel szemben én bebizonyítottam magából a törvényből, hogy az 1451-iki törvény tud és rendelkezik is a fiuleányságról, még pedig úgy rendelkezik róla, mint az egész székelységnek ősidőktől fogva helyben hagyott (jog) szokásáról.

Az idézetekből megállapítható tehát, hogy:

1. Dési Imre a Századokban, a fiuleányság kérdésében nyíltan letagadja az igazságot;

2. hogy Köllönte Béla a Csikvármegye 1910-iki 131. számában, ugyan e kérdésben nemcsak ferdi, hanem tudva valótlant állít;

3. hogy ugyancsak Köllönte Béla „Csikvármegye” 1911. évi 43. számában nyíltan letagadja az igazságot.

Áll tehát a tétel: hogy úgy Dési I., mint Köllönte B. vagy nem értette meg a kezében, a szeme előtt lévő 1451. évi székely törvény latin szövegének és magyar fordításának jelentését, lényegét, s ez esetben mindkettőjüknek fennebbi állítása (a kérdésben való) tudatlanságból származott; vagy pedig megértette, s ez esetben Dési Imrének is, Köllönte Bélának is az állítása lelkiismeretlenségnek a szüleménye. Állításomat bizonyítom is.

Elsőbben is ideiktatom az 1451. évi székely törvénynek az örökösdésről szóló részeit latin szövegében (a részek elejére kiemelés végett, római számokat teszek):

I. „Quandocumque duo fratres olim... in eorum hereditatibus siculicalibus ab invicem fuerant divisi... eorum successores eadem hereditates... taliter possidere et tenere debeant, quod, quamdiu in aliqua eorum proximitatis linea heredes masculini sexus supervixerint, heredes feminini Sexus in dominium huiusmodi hereditatum se intromittere non valeant. II. deficientibusque huiusmodi heredibus masculinis, et aliquibus femineis sexus heredibus superviventibus, de prescripta alia linea proximitatis heredes masculini sexus, quamdiu supervixerint, in huiusmodi hereditatis partes in illam partem successas se iniungere non valeant. III. deficientibusque utriusque sexus heredibus, tandem in aliam lineam proximitatis naturalem succedere debeant hereditates antedictae.” (Székely Okt. I. 163—4.)

Az itt közölt 1451-iki törvénynek I. alatti része, melyet Karácsonyi János is idézett fennebbi állítása igazolására, csakugyan nem szól a fiuleányságról, hanem annak az ellenkezőjéről: a simplex leányságról. Ez tévesztette meg K. J.-t; de a II. alatti rész, melyet K. J. mellőzött, kétségtelenül és megcáfolhatatlanul a fiuleányságról szól és rendelkezik; a III. alatti rész még világosabbá teszi a dolgot, megmondván, hogy csak a fiuleányság kihalásával örökölheti eme birtokot az élő, közelebbi rokon fiúag.

Főlemlíthetem még azt is itt, hogy így fogták fel és így értelmezték eme törvény rendelkezését: gróf Teleki József, az Akadémia volt elnöke (Hunyadiak kora X. k.); néhai dr Szabó Károly, egyetemi tanár, történetíró, akadémiai rendes tag (Szék. oklt. I. 162—3.); néhai Jakab Elek történetíró, or-

szágos levéltáros, akadémiai rendes tag. Mint-hogy mindegyiknek fordítása lényegében ugyanaz, azért csak egyiknek: Jakab Eleknek fordítását közlöm.

I. „Ha a székely testvérek örökségeikben megosztzkodtak, utódaik azokat úgy kötelesek birni és használni, s míg valamelyik közelebbi águkon férfiörökösük van, addig a leányörökösök e birtokok örökségébe ne avatkozzanak, II. ha pedig a fiúörökösöknek magva szakad, de leányörökös van, a míg ez él, a másik ágbeli férfiörökösök ez örökségek dolgában szintén ne avatkozzanak; III. s a mind a két nembeli örökösöknek magva szakad, akkor menjen át az örökösödési jog a közelebbi természetes rokonságra,” (Jakab Elek Udvarhely vm. tört. 108—9 I.)

Kállay Ferenc (Histor. Érték. 182. I.) eme 1451-iki „Constitutio rövid foglatját”-t így adja magyarul: I. „A Férfi nem az örökös, II. azután a Leány Nem, ha nines férfi örökös, mint Praefecta (Fiuleány).”

Az idézetekből bárki is beláthatja, hogy teljesen igaz, amit én, minden sértési szándék nélkül, fennebb állítottam, hogy t. i. Dési Imrének a „Századok” f. évi 3. füzetében, Köllönte Bélának, a Csikvármegye folyó évi 43. számában tett, fentebb közölt állítása vagy tudatlanságból, vagy lelkiismeretlenségből származott. Ellenben kétségtelenül áll az, hogy Köllönte Béla a „Csikvm.” 1910-iki 131. számában tudva valótlant állít.

De egyúttal azt is megítélheti mindenki, hogy mennyit ér Dési Imre ismertetése és Köllönte Béla cikkezése, egy egészében, mint részeiben.

Beszélhetnek és írhatnak tehát a Dési Imrék, Köllönte Bélák és mestereik akármit, de az igazságot el nem nyomhatják, mert: „Törvény volt és törvény leszen mindig az, hogy elmulik mi nem valódi, s az él tovább csak mi igaz”!

HIREK.

— Hihetetlen hírek.

Mondják, hogy május elsején az összes férjhez készülő lányok kapuját „felzöldágták”;

mondják, hogy a rosszmájúak némely kapura szárazágot nem tettek;

mondják, hogy cigányaink a Kossuth-utcában Rákóczi helyett francia forradalmi indulóval nem kedveskedtek;

mondják, hogy főispán ő méltósága most már a megyeház állandó lakója lett;

mondják, hogy a lakó ez esetben a házigazdának nem parancsol;

mondják, hogy a városi uszodát és gőzfürdőt nálunk is az áldozatkész takarékok megépítik;

mondják, hogy a hivatalos hirdetések fejével lefelé nem szokták a falra ragasztani.

E hírek valódiságáért felelősséget nem vállal a szerkesztőség.

— Unitárius papok. A magyarországi unitáriusok püspöke Gálfi Mihály csegezi lelkészt Borsosra és Taar Géza lelkészjelöltet Kadátes községbe unitárius papoknak nevezte ki. Előbbinek e hó 7-én lesz ér utóbinak vasárnap volt a beköszöntője.

— Az aranyeke. Így nevezi a nép azt a kiválóan kellemes időt, mellyel május, az esztendő e leggyönyörűbb hónapja beköszöntött. Elsején verőfényes szép idő volt. Másnap reggel és este pedig jó kiadós eső esett. Ez az igazi „arany eke”, melynek nyomán áldás fakad. A fák levelei a dús virágzattól nem látszanak. Illatos levegő árad szét és a hőmérő délenként 25 Celsius fok meleget is mutat. Rohamosan fejlődik a növényzet s ha a fagyos szentek sem húzzák keresztül számításainkat, akkor bőséges Isten áldása ígérkezik. Vajha úgy lenne!

— **Majális** A székelyudvarhelyi áll. polg. leányiskola kirándulási alapja javára f. hó 6-án szombaton majális rendez. A növények reggel 8 órakor kivonulnak a Csicserre, a délelőtti a szabadban való játszással töltik, ebéd után pedig a Gergely féle sósfürdőben tánc lesz. A majálisra a szülőket, a fiatalságot és a tanügy barátait ezuton is meghívja az igazgatóság. Belépti díj a tánchelyiségbe: felnőtteknek 1 K, diákjegy 30 fillér, családjegy 2.40 K.

— **Pap Mózes**, a székelykereszturi unitárius gimnázium derék igazgatója, résztvett az egyetemi hallgatók és középiskolai tanárok Olaszországba rendezett nagyon tanulságos kirándulásában.

— **A rendőrség csillagai.** Ha magasabb fizetést nem is, de legalább csillagokat adunk a rendőrségnek. Mult számunkra későn vetjük a hirt, hogy Székelyudvarhely város tanácsának határozata folytán, új rangfokozatba lépnek a rendőrök. Az első osztályúak 2—2 rózsát, a második osztályba tartozók pedig 1—1 rózsát fognak viselni gallérjukon. A próbaéves rendőrök azonban az egy év leteltéig — rózsátlanok maradnak. Az új rendszer bevezetéséről, de főképen hosszas és lelkiismeretes szolgálatuk elismerése jeléül, három rendőrt címzetes őrmesteri rangra emeltek, akik 3—3 rózsát kaptak gallérjukra. E kitüntetett rendőrök: Márton János, Jakab György és Orbán Lajos. A derék emberek nagy örömmel fogadták felebbvalójuk jóleső elismerését, melyet nehéz és terhes szolgálatuk után, valóban meg is érdemeltek. Az új rend május elsején már életbe lépett.

— **Tanári székfoglaló.** Lőrinczy Géza és Derzsy Zoltán most megválasztott rendes tanárok e hó 14-én tartják meg székfoglalójukat a székelykereszturi unitárius gimnáziumban.

— **A legelőkultúra terjedése.** A földmivelésügyi minisztérium jelentése szerint a mult évben Erdély 126 községében, vagy közbirtokossági legelőjén folytak rendszeres legelőjavító munkálatok, a mikre Serényi földmivelésügyi miniszter engedelmével 70.388 korona állami segítséget használtak föl. Erre az évre az erdélyi gazdasági akció területén 166 községben kezdtek legelőjavító-munkálatokat. Udvarhelyvármegyében is szembetűnően tekintélyes haladást értünk el e téren. Mig az akció kezdetén, ezelőtt hat évvel alig 5—6 községben, mintegy 300 holdon folytak legelőjavítási munkálatok, addig az 1910. évben már 32 község 3151 kat. holdon végzett munkálatot s ezért segélyre 22,722 K 14 fillért kaptak. A legelőjavítást, kitisztítást és feljavítást vármegyénkben a következő közbirtokosságok folytatták: Homoródszentlászló 38, Kányád 95, Homoródujfalu 55, Oklánd 85, Kadicsfalva 55, Ujszékely 50, Székelyzsombor 165, Kápolnásfalu 110, Bardocz 123, Olasztelek 82, Kisbaczon 90, Felsőrákos 110, Lövete 220, Zetelaka 235, Oroszhegy 22, Fiafalva 50, Héjjasfalva 110, Székelyszállás 76, Homoródszentpál 70, Homoródszentpéter 120, Székelyszelkirály 113, Resenyéd 81, Székelykeresztur 24, Erked 250, Homoródbene 110, Székelyderzs 145, Szentegyházsfalu 105, Siménfalva 50, Tordátfalu 60, Bethlenfalva 90, Homoródjánosfalva 60 és Székelymuzsna 102 kataszteri holdon.

— **Tanárok értekezlete.** Az unitárius tanárok szokásos értekezletüket e hó 13-án Székelykereszturon tartják meg.

— **Megtört szívé apa és anya** állott nyolc éves kedves kis leánykaja ravatalánál május elsején, mikor mindenki örült a szépséges tavasznak, a viruló természetnek. Mirtse Dénes alsósófalvi áll. isk. igazgató és neje Mirtse Mariska e bánatos szülők, kiknek kebléről elszakította forrón szeretett gyermeküket: Irmát a fagyos, mindent elpusztító halál. Május elsején, általános nagy részvét mellett kísérték ki a református temetőbe Alsósófalván. Virágözön borult a szelid leányka koporsójára. Virág a virágra. Az angyalok kara örködjék álmai felett.

— **Gyermekolvasmányok.** Minden szülőnek legnagyobb gondját az okozza, mint nevelje fel tisztességben és becsületben gyermekeit, hogy a hazának hasznos polgárává váljanak. Az iskola nem pótolhat mindent. Igen fontos, hogy olyan olvasmányt adjon gyermeke kezébe, mely elméjét fejlessze és erkölceiben nemesítse. Van két régi és kitűnő gyermeklapunk: a **Hasznos Mulattató** és a **Lányok Lapja**, melyek leginkább felelnek meg az említett célnak. Kitűnő írók tollából érdekes és tanulságos cikkeket, elbeszéléseket, leírásokat, verseket közöl, gyönyörű képekkel illusztrálva. Melléklete: a „Hogyan mehetsz előre“ mű hosszas élettapasztalatokból leszűrődött nemes gondolatok gyűjteménye. Ugy a **Hasznos Mulattató**, mint a **Lányok Lapja** egész évi előfizetési ára 8 korona. Mutatványszámot — a „Székely-Udvarhely“ lapra való hivatkozással — kívánatra készséggel küld a kiadóhivatal (Budapest, VIII. Mária-utca 42).

— **A háziiparosok segélyezése.** A kisgazdák által alakított háziipari szövetkezeteket működésük megindításakor főképpen tökeszegénységük és az első berendezéssel járó költségek akadályozzák teljes termelőképeségük kifejtésében. Ha az üzletrészekből alakult csekély tőkét az első berendezkedésre fordítják, úgy a tagok munkáját nem tudják rendszeren — az áru beszállítása után fizetni, megfelelő berendezkedés nélkül pedig az üzem szenved hiányokat. Eppen ezért a földmivelésügyi miniszter azokon a helyeken, ahol a lakosság téli foglalkoztatása halasztást nem tűrő szükség, a megalakuló háziipari termelő-szövetkezeteket államszegélylyel támogatja.

— **Hány zsidó él a földön?** Az „Univers Israélite“ című francia folyóirat statisztikát közölt arról, hogyan oszlanak meg a zsidók a földön. Az „Univers Israélite“ adatai szerint a föld különböző részein szétszórt zsidók teljes száma 11,817,783, akik közül 8,942,266 Európában él, 1,894,783 Amerikában, 522,635 Ázsiában, 341,867 Afrikában és 171,106 Auszráliában. Az európai zsidók közül 5,110,548-nak Oroszország, 1,224,899-nek Ausztria, 851,378-nak Magy. orsz. 607,862-nek Németország, 282,272-nek európai Törökország, 266,652-nek Románia, 238,275-nek Anglia, 105,988-nak Hollandia, 100,000-nek Franciaország (közülük 70,000 Párizsban él), 52,115-nek Itália, 33,663-nak Bulgária, 15,000-nek Belgium és 12,264-nek Svájc a hazája. A világ valamennyi városa közül New-Yorkban él a legtöbb zsidó: 1,062,000 fő. Utána Varsó következik 254,712 (35.8 százaléka a város teljes lakosságának), Budapest 186,047, Bécs 146,926, London 144,300, Odessza 80,000 lakossal stb. Az orosz Kisinyevben 50,237 zsidó él, a város 46.3 százaléka. Ez a világ legsűrűbb zsidó lakosságu központja.

— **Uránia.** Az udvarhelymegyei tanítók uránistái április hó 30-án Patakfalván tartották meg ötödik előadásukat. Zsufoltságig megtelt az iskola terme a Patakfalváról és Árvátfalváról összesereglett hallgatósággal. Az előadó estélyt Bene Lajos kir. tanf. tollnok nyitotta meg, miközben tájékoztatta a hallgatóságot az előadások célja és tárgya felől. A gyümölcstermelést és értékesítést Gyurcsovecz Károly illk. tanító, a „Hadsereg- és Honvédség“-et pedig Molnár Aladár árvátfalvi tanító adta elő. A képek vetítését az előadásokhoz Paál Sándor székelyudvarhelyi és Rozsonдай István székelymagyarosi tanítók végezték. A pompásan sikerült előadás végeztével Chalupka Rezső kir. s. tanfelügyelő megköszönte a hallgatóság meleg érdeklődését, valamint Molnár Vilmos tanító és Szabó Gyula ref. lelkész nemes ügybuzgalmát, mellyel az előadás megtartásához segítségére siettek a társaságnak. Végül Szabó Gyula lelkész őszinte köszönetet mondott az egyházközség nevében a szereplőknek, kik az igazi népmívelés hivatott és önzetlen harcosai — s óhaját ki fejezte ki, hogy a lehetőség szerint minél gyakrabban részesüljön Patakfalva községe ily igazán tanulságos és élvezetes előadások meghallgatásában. Közelebről f. hó 4-én Oroszhegy, 7-én pedig Nagyalambfalva községében tartanak uránia előadások. Itt jegyezzük meg, hogy ugyanezen előadásokat Paál Sándor székelyudvarhelyi áll. isk. — és iparostanonciskolai tanító a székelyudvarhelyi iparostanonc iskolában is megtartotta f. hó 3-án és 4-én a tanulók két csoportjának, melyeket a tanulók a legnagyobb odaadással és élvezettel hallgattak végig. Áldor.

— **Az ország legjelentősebb iparága,** az évtizedek óta világhírnevének örvendő magyar vas- és gépipar május 6-án ünnepet ül. Ekkor nyitják meg ugyanis a városligeti, Iparcsarnokban és környékén rendezett „Nemzetközi vas- és gépipari ujdonságok és szabadalmak kiállítását“, amelynek védnökségét József főherceg vállalta magára és amelyen a feljett magyar vas- és gépipar bizonyára be fogja igazolni, hogy minden tekintetben felveheti a versenyt a külfölddel szemben.

Méhészet.

— **Időjelzés május hóra.** Változási napok: 4., 11., 28. és 31-én. I-ső rendű hatás 11-ike. II-od rendű hatás 4., 28., 31. Május hava, a mint jó előre jeleztem, befejezője lesz a lehető legrosszabb tavasznak. Az első meglepetés, különösen hegyvidéken havazásban fog nyilvánulni 4 ike táján, a mit hirtelen változással meleg idő fog követni. Május 11-ike a lehető legrosszabb időváltozást, hideg szelet fog hozni és ennek utóhatása az igen korán beálló ákácvirágzást lerontja. Semmi vagy igen kevés ákácmezre van kilátás, mert az ehhez szükséges csapadék, csak 27—31-iki időközre várható, a mikor már az ákác elvirágzott még a hegyvidéken is. Általános tudnivalók: I. rendű változási nap előhatása már 6—8 nappal korábban áll be, munkabeszüntetés az első levegő lehűléssel történik. II. rendű hatás előhatása már 2—3 nappal korábban kezdődik, munkabeszüntetés 1 nappal korábban történik. Utóhatás mind a két esetben addig tart, míg az idő jóra, vagy csapadékosra nem változik. Chorus Iván.

FIGYELEM!

AIDA VERGE és BLUE STAR CONTINENTAL

CIGARETTAPAPIROK CSAK AZ IFT LÁTHATÓ KÉPEKKEL VALÓDIAK.

ÓVAKODJUNK ÉRTEKTELEN UTÁNZATOKTÓL!

Héjasfalva—székelyudvarhelyi helyi érdekű vasut (Székely vasut) részvénytársaság.

49—1911. szám.

Meghívó

a Héjasfalva — székelyudvarhelyi helyi érdekű vasut (Székely vasut) részvénytársaságának 1911. évi május hó 18-án (csütörtök) délelőtti 10 órakor Budapesten IV. Veres Pálné utca 30. sz. a. I. emelet tartandó RENDES KÖZGYÜLÉSÉRE.

Napirend:

1. Az igazgatóság és felügyelő bizottság jelentése és az 1910. évi mérleg végleges megállapítása.
2. Határozat a tiszta nyereség hovaforrása iránt.
3. Határozat az igazgatóság és felügyelő bizottság részére adandó felmentvény tárgyában
4. Határozat a társasági alapszabályok módosítása tárgyában
5. Határozat a személyzeti nyugdíj- és segélyalap alapszabályainak módosítása tárgyában.
6. Az igazgatóság megválasztása 3 (három) évre.
7. Az igazgatóság, végrehajtó bizottság és felügyelő bizottság évi javadalmazásának megállapítása egy évre.

Budapest, 1911. évi április hó 30-án.

AZ IGAZGATÓSÁG.

Kivonat az alapszabályokból. Minden letett részvény egy szavazatra jogosít, de 100 szavazatnál több nem gyakorolható. Aki szavazati jogát gyakorolni kívánja, köteles részvényeit, a le nem járt szelvényekkel együtt Budapesten: a Magyar Általános Hitelbank-nál (V. Nádor-u. 12. sz.) vagy Székelyudvarhelyen: az Udvarhelymegye értekeit kezelő pénztárnál, vagy Mm. Frankfurtban: a Dresdner Bank-nál legkésőbb 3 (három) nappal a közgyűlés megtartása előtt letenni.

Az államkincstár ezen kötelezettség alól fel van mentve.

BÉLYEGZŐK megrendelésre mindenféle kivételben bárhol a legpontosabban, gyári áron szállíttatnak Betegh Pál könyvnyomtató- és könyvkötő-intézetéből Székelyudvarhelyt, Kossuth utca 31. sz.

Szám: 3780—1911. évi.

Hirdetmény.

A m. kir. Igazságügy-miniszter 1906 évi július 6-án 14114/906. sz. alatt elrendelte, hogy az oklándi kir. járásbírói hatóság mint telekkönyvi hatósághoz tartozó Kanyad község telekkönyveiben fölve mind azon ingatlanokra nézve, amelyekre az 1886. XXIX. és az 1889. XXXV. II. és 1891 évi XVI. t.-c. cikkben a tényleges birtokos tulajdonjogának bejegyzését rendelik az 1892. évi XXIX. t.-c. cikkben szabályozott eljárás a telekkönyvi bejegyzések helyesbítésével kapcsolatosan foganatosítások.

E célból a helyszíni eljárás a nevezett községben 1911. évi június hó 1-én fog kezdődni.

Ennélfogva felhívjuk:

1. mindazok, akik a telekkönyvekben előforduló bejegyzésekre nézve okadatolt előterjesztést kívánnak tenni, hogy a telekkönyvi hatóság kiküldöttje előtt a kitűzött határnapon kezdődő eljárás folyama alatt jelenjenek meg és az előterjesztéseket igazoló okiratokat mutassák fel;

2. mindazok akik valamely ingatlanhoz tulajdonjogot tartanak, de telekkönyvi bekebelezésre alkalmas okirataik nincsenek, hogy az eljárásra az 1886. XXIX. t.-c. 15. 18. és az 1889. XXXVIII. t. c. 5. 6. 7. és 9. §§-ai értelmében szükséges adatokat megszerezni iparkodjanak és azokat igényeiket a kiküldött előtt igazolják, avagy oda hassanak, hogy az átruházó telekkönyvi tulajdonos az átruházás létrejöttét a kiküldött előtt szóval ismerje el és a tulajdonjog bekebelezésére engedélyét nyilvánítsa, mert különben jogaikat ezen az

úton nem érvényesíthetik és a bélyeg és illeték elengedési kedvezménytől is elesnek; és

3. azok, kiknek javára tényleg már megszűnt követelésre vonatkozó zálogjog, vagy megszűnt egyéb jog van nyilvánkönyvileg bejegyezve, hogy a bejegyzett jognak törlesztésével kérésük, illetve, hogy a törlesztési engedély nyilvánítsa végett a kiküldött előtt jelenjenek meg, mert ellenesetben a bélyegmentesség kedvezményétől elesnek.

A kir. járásbírói telekkönyvi hivatalától.

Oklánd, 1911. évi április 24. én.

DR FÖLDES MIKLÓS s. k. albiró.

A kiadmány hiteleül:

WERMESHER, kir. tlv. vezető.

175—1911. évi.

Árverési hirdetmény.

Alulírott bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-c. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a budapesti keresk. t. v. széknek 1910. évi 94067/p. számú végzése következtében Dr. János Domokos ügyvéd által képviselt Dr. Panati Nagy Béla lakos 530 K 65 f. s. jár. erejéig 1911. évi március hó 15. napján foganatosított kielégítési végrehajtási útján lefoglalt és 1460 K-ra becsült következő ingóságok, u. m. 5 csikó és 2 ló nyilvános árverésen eladtnak.

Mely árverésnek az oklándi kir. járásbírói 1910-ik évi V. 305/4. számú végzése folytán 530 K 65 f. tőkekövetelés ennek 1909. évi június hó 24-ik napjától járó 6 százalékos kamatai, egy harmad százalékos váltódíj és eddig összesen 238 K 24 fillérben bírósággal már megállapított költségek erejéig, Homorod-szentpálon alperesnél leendő megtartására 1911. évi május hó 15. ik napjának délutáni 2 órája határidőül kitűzik és ahhoz venni szándékozik ezennel oly megjegyzéssel hivatalnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1984. évi LX. t.-c. 107. és 108. §-ai értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet ígérőnek, szükség esetén becsáron alul is el fognak adni.

Amenyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le- és felülfoglaltatták és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t. c. 120. § értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Oklánd 1911. április 25.

POLLÁK IGNÁC

kir. bír. végrehajtó

Konfirmációi

Emlék-könyv

Demeter Dénes karácsonfalvi unitárius pap. Az E. K. T. 280—292. sz. elfogadta és ajánlotta. Gazdag tartalma és képes mű, mely a legszebb emlékek unitáriusok részére. Füzve 40 f. kötve 60 f. Betegh Pál könyvkiadónál Székelyudvarhelyt.

~~~~~

Arany, Ezüst, Vas, Bronz, Porcellán és **Régiségeket** megbízatásból azonnal megvásárol, esetleg értékel, vagy utasítást ad.

Hagyatéki árveréseken

mint vevő résztvesz Arany, briliáns ékszereket, ezüst tárgyakat (tört állapotban is) bármilyen összegre vásárol

Dietrich Gyula ötvös-mester.

Kolozsvárt.

Tevélbeni megkeresésre azonnal válaszol.

Sürgőnycim: **Dietrich** ékszerész Kolozsvár.

Betegh Pál villam-moteros könyvnyomtató-intézetében Székelyudvarhelyt.

az üzlet lelke!
Hirdetés nélkül
nincs forgalom! HIRDESEN tehát
a „Székely-Udvarhely”-ben.

Nagy feladat mai napság

lányokat jól nevelni. Pedig az emberiség boldogsága nagyrészt ettől függ. Ezt a nehéz munkát rendkívül megkönnyebbiti Dolinay Gyula főszerkesztő „Lányok Lapja” mely havonként kétszer 1-én és 15-én igen sok képpel és oly kiválóan hasznos, szórakoztatva oktató s háziassan nevelő gazdag tartalommal jelenik meg, hogy azt bárki a legnyugodtabb lelkiismerettel adhatja leánygyermekéi kezébe. Az előfizetési ára csak két korona negyedévenként. Mutatványszámot a „Székely-Udvarhely”-re való hivatkozással ingyen küld a „Lányok Lapja” kiadóhivatala Budapest, VIII. Mária-utca 42.

B O R!

Fernengel Gyula székelyudvarhelyi bornagykereskedőnél

a legjobb minőségben, legválasztékban és legelőnyösebb árak mellett nagyban és kicsinyben kapható

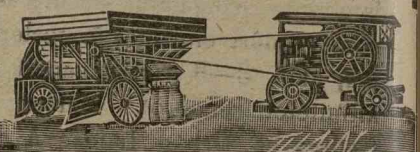
Vendégfogadó!

A jó hírű Koronay-féle „Hungária” vendégfogadóban Székelyudvarhelyt, Kossuth-u. 22. sz. alatt kitűnő kezes, borok, kőbányai sör és tiszta szobák állanak mindenkor rendelkezésre. Vidéki papok, tanítók és jegyzők találkozó helye. Kocsiszin és tálló díjtalanul. Jó bánásmód és pontos kiszolgálásért szavatul: **Barkóc** Albert, vendéglős.

Vizsgai íráslapok

kitűnő magyar papirosra nyomtatott Betegh Pálnál Székelyudvarhelyt kaphatók legolcsóbban.

HA ÖN
egy gazdaságos
üzembiztos
kiváló munka-
teljesítményű

motoros cséplőkészletet előnyös árban, kedvező fizetési módokkal teljes szavatossággal, beszerezni óhajt, úgy forduljon megkereséssel

SZÜCS ÖDÖN

BUDAPEST, VI., NAGYMEZŐ-U. 66. szám alatti mezőgazdasági és ipari gépkereskedelmi vállalatához, mely cég felszólításra árjegyzéket és költségvetést díjmentesen küld meg.

ÉLET KÖNYVE

állandó házi orvos. Ingyenes gyógymód: tifusz, kolera, toroklob, rüh, vérhas, mindenféle himlő és vörheny, orbánc, bujakór, szamárhurut, agy-, tüdő-, sziv-, gyomor-, méh- és bélgyulladás, vese-, máj-, lép-, hólyag bajok, skrófula, köszvény, csusz, nyavalyatörés, aranyér, gutaütés, nehéz sebesülések, vérszegénység, vízkórság, szárazbetegség (tuberkulózis), torok- vagy mandolagyulladás, gyomorkataras, örülés stb. el-
len. Írta: DERZSI JÓZSEF. Az E. M. K.
E. — tekintélyes orvosok ajánlata — népkönyvtárak részére
100 példányt elfogadott. Ára
.. 3 korona. Kapható: ..

Betegh Pál kiadónál Székelyudvarhelyt és valamennyi könyvkereskedésben.

ÉRTESÍTÉS.

Cipőraktáromat leszállított árak mellett kiárusítom.

Szükségletét mindenki saját érdekében el ne mulassza nálam beszerezni.

Tisztelettel

Szentkovits János Utóda

Kész blousok és gyermekruhák.

Kész aljak és kosztümök mélyen leszállított árakban kaphatók.